

PIRKKO SAISIO

EPÄRÖINTEJÄ

Tunnustuksia rakkaudesta, kirjoittamisesta ja esiintymisestä

S I L T A L A

EPÄRÖINTEJÄ

PIRKKO SAISIO EPÄRÖINTEJÄ

Tunnustuksia rakkaudesta, kirjoittamisesta ja esiintymisestä

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ SILTALA

H E L S I N K I

Toinen painos (tarvepainettu laitos)

© Pirkko Saisio 2019

ISBN 978-952-234-584-4

Painopaikka: Books on Demand

Se mikä tapahtuu jollekin toiselle, voisi tapahtua minulle.

Paitsi nuorena kuoleminen.

Se ei voi enää tapahtua minulle.

Mutta olisi voinut tapahtua, silloin kauan sitten.

Kaikki kirjoittamiseni perustuu siihen, että se mikä voi tapahtua jollekin toiselle, voisi tapahtua minulle.

Niinpä en erota muistoa, haavetta, painajaista, unelmaa siitä mikä tapahtuu *oikeasti*, koska mitään *oikeasti* ei ole minulle olemassa.

Siitä kirjoitan.

REPLIIKKI

On olemassa kirjailijoita, jotka keräilevät ihmisten sanomisia, repliikkejä, muistivihkoonsa ja käyttävät niitä romaaneissaan, novelleissaan, näytelmä- ja elokuvakäsikirjoituksissaan.

Kun he löytävät harvinaisen hyvän, rakentavat he kokonaisen tarinan, tai ainakin kohtauksen, maalinaan se harvinainen helmi, repliikki.

Yritän itse välttää sellaista. Vaarana on, että kohtauksesta katoaa vapaus kulkea sinne, minne se luontaisesti olisi matkalla.

Mutta nyt olen löytänyt hyvän.

En ole kuullut sitä, ellei sitten ole niin, että olen joskus käyttänyt sitä itse, tiukassa paikassa.

Repliikki kuuluu:

– *En minäkään ollut, ennen kuin sinut tapasin.*

Hahmottelen nyt kohtauksen, joka kulkee kohti tätä repliikkiä.

On huone.

Huoneessa on kaksi naista, nuoria molemmat.

He ovat ystäviä, sydänystäviä. (En oikein tiedä miten ilmaistaan sellainen, että he ovat enemmän kuin ystäviä mutta eivät kuitenkaan rakastavaisia.)

Käy ilmi, että toinen on edellisenä yönä viettänyt toisen rakastetun. Rakastettu on mies.

Se, jota on petetty, vaatii selitystä, jota, olkoon se mikä tahansa, ei aio kuitenkaan uskoa.

Pettäjä tietää tämän.

Pettäjällä on ollut syynsä, joita hän ei uskalla kertoa.

Jos hän kertoisi, jäisi hän alastomaksi ystävänsä, koko maailman ja itsensä silmissä (tärkein tässä viimeisenä).

Pettäjä lataa koko tunnevarastonsa katumukseen ja anteeksipyyntöön, saa yllytettyä itsensä itkuun, lupauksiin tehdä mitä tahansa jotta ystävyys säilyisi, mutta Petetty on armoton.

Hän haluaa tietää miksi.

Pettäjä tajuaa, että hänellä on kaksi vaihtoehtoa: menettää Petetty tai paljastaa itsensä.

Ja tässä kohdassa kirjailija rientää apuun.

Hän panee Petetyn kysymään Pettäjältä, onko Pettäjä rakastunut.

Petetty tarkoittaa kysymyksellään tietenkin, onko Pettäjä rakastunut hänen rakastettuunsa, mutta jättää kirjailijan määräyksestä viimeisen sanan kysymättä.

Pettäjä myöntää.

– Olen.

(Pitkästä tauosta tässä vastaavat sekä Pettäjä että kirjailija.)

Pettäjä jatkaa:

– Sinuun.

Petetty on yllätetty, hämmentynyt, ja sanoo sen, mitä tällaisissa tapauksissa on tapana sanoa, sanoo, ettei hän ole lesbo.

Ja sitten kuningasrepliikki Pettäjälle:

– En minäkään ollut ennen kuin sinut tapasin.

Siinä koko kohtaus.

Mutta saavatko he toisensa?

Luulen että saavat, mutta sehän ei ole minun vallassani.

Tai tietenkin se on minun vallassani, mutta vastaan tulevat tyyliapäilyt.

Onko kohtauksesta tulossa puhdasta melodraamaa?

Tai noloa itsensä paljastelua?
Imelää? Pateettista? Epäuskottavaa?

Mikäli tyylikarikoista selviäisikin, jäisivät kirjailijan ratkaistaviksi pitkät kolmen henkilön väliset selvittelyt, epäröinnit, toivon, epätoivon, lähentymisen, perääntymisen, uskaltamisen ja pelon variaatiot. Niitä en millään jaksaisi ruveta kuvaamaan.

Syy, miksi Pettäjä on ryhtynyt niin epätoivoiseen tekoon kuin rakastamansa naisen pettämiseen tämän miehen kanssa, jätän lukijan pääteltäväksi. Sen ei pitäisi olla vaikeaa. Ei pitäisi.

Päätän siis kohtauksen tähän.

Sen haluan kuitenkin sanoa, että kuningasrepliikki Pettäjän suussa on silkkaa valhetta.

Hänen rakastumisensa on totta, voi miten tuskallisen totta se on, ja kohdekin on tosi, mutta kyllä hän lesbo on ollut, kokemuksistaan tai kokemattomuudestaan huolimatta, lapsesta saakka luultavasti.

Ja sen hän on itse tiennyt, luultavimmin aina.

*Jälkisanat tähän täysin fiktiiviseen kohtaukseen kirjoitti
niinsanottu elävä elämä.*

Muutamaa viikkoa sen jälkeen, kun olin kirjoittanut tämän

kohtauksen, olin Makedoniassa elokuvafestivaaleilla. Ei ole harvinaista, että sellaisilla festivaaleilla aamuyön tunteina tunteettomat ihmiset kertovat salaisuuksiaan toisilleen.

Niinpä kuutamoisella piazzalla nyt jo keski-ikäinen espanjalainen elokuvaohjaaja kertoi minulle olleensa kymmenisen vuotta aiemmin syvästi ja epätoivoisesti rakastunut parhaaseen ystävänsä, joka oli myös hänen kollegansa.

Syytä, jota hän itse ei osannut tarkasti selittää, oli hän ajautunut viettämään yön parhaan ystävänsä aviomiehen kanssa. Hän arveli halunneensa suudella sitä suuta, joka oli saanut suudella sitä suuta, jota hän niin palavasti olisi itse halunnut suudella.

– Mutta himolla on tietysti myös omat lakinsa, totesi hän järkevästi.

Hän oli tunnustanut ystävälleen pettäneensä tätä. Ja hän oli katunut ja pyytänyt anteeksi petostaan ja lopulta joutunut tietenkin tunnustamaan palavan rakkautensa ystävättäreensä.

Anteeksianto oli tuntunut mahdolliselta mutta ei varmalta. Petetty ystävä oli pyytänyt aikaa toipuakseen järkytyksestä, pettymyksestä. Vihastaan.

Kävi kuitenkin niin, että pettäjä tuli yön seurauksena raskaaksi.

Lapsen isä ja ystävätär vaativat aborttia, johon pettäjä oli suostunut.

Ystävyssuhde katkesi siihen, samoin ystävättären ja hänen miehensä avioliitto muutamaa kuukautta myöhemmin.

*Kaikki jäivät yksin.
Mutta toisinkin olisi voinut käydä.*

Olisiko?

Olen varma että olisi.

SIINÄ KAIKKI

Tälle tarinalle ei löydy kertojaa.
Minä se en voi olla, ja minun se on pakko olla.

Nainen on pitkä, pukeutuu aina mustiin, hänellä
on lyhyt, päätä myötäilevä tukka. Se on valkaistu,
vuosikymmenestä toiseen.

En ole koskaan tavannut häntä, eikä hän tiedä, että olen
edes olemassa.

Mutta minä tunnen hänet. (Tekisi mieli kirjoittaa:
paremmin kuin kukaan muu.

Mutta se olisi suuruudenhulluutta.)

Nainen on kaunis.
Hänessä on kaikki läsnä yhtä aikaa.
Nainen ja nuori poika.

Nainen hänessä vanhenee, poika ei.

Viattomuus.

Ja jotakin muuta.

(Jos olisin tämän tarinan kertoja, määrittäisin sen muun.

Mutta kun en ole, minun ei ole pakko.

Taidan ryhtyä epäkirjailijaksi.)

Hän on koskematon.

Koskematon ei tässä tarkoita neitsyyttä.

Neitsyt hän ei voi olla, koska hänellä on tytär. Tytär ei kuulu tarinaan, joten jätän tyttären nyt tähän. En sano tyttärestä sanaakaan, koska tytär häiritsee tarinaa ja minua.

Naisen äitiys ja tyttären tyttäryys ovat heidän keskinäinen asiansa.

Hän on koskematon siinä mielessä, että näyttää siltä kuin hän ei olisi tullut kosketetuksi mistään, koskaan.

Hän ei ole kylmä, ei kuumakaan, mutta hän on tunteellinen.

Kyöneleet nousevat helposti hänen silmiinsä, ja siitä saa vaikutelman kuin hän elämässään törmäisi surullisiin ja järkyttäviin asioihin ensimmäistä kertaa, yhä uudelleen ja uudelleen ensimmäistä kertaa.

Nyt tiedätte hänestä yhtä paljon kuin minäkin, ja olette ehkä huomanneet, ettei hänestä voi ylimaallisen kauneutensa ja merkillisen koskemattomuutensa takia tulla minkään tarinan näkökulmahenkilöä.

Hän on syntynyt kohteeksi.

Kukaan ei tietenkään synny kohteeksi.
Kohteeksi päädytään sellaisten erityisten ominaisuuksien
kautta kuin ruumiillinen kauneus ja sielukkuus,
merkillinen viattomuus, hyväuskoisuus.

Kohteeksi päätyminen ei ole kohteeksi joutujan asia,
siitä päättävät ne, joilla on taipumusta etsiä harhaileville
tunteilleen kohteita, minulla on.

Kauneus ei koskaan ole täydellistä. Särö täydellisyydessä
tekee kauneudestakin täydellisen.

Hän on hieman kömpelö. Riittäisikö se?
Ehkä ei.

Hänen kömpelyytensä ilmenee tilanteissa, joissa hän
yrittää ilmaista jotakin sisäisestä kuohustaan, mutta ei
uskalla.

No niin, nyt siis tiedän, että hänen sisällään kuohuu. Olen
varma siitä.

Jostakin syystä en ole tullut panneeksi sitä merkille,
vaikka se on ilmiselvää.

Hän kuohuu merkillisellä tavalla.
Hän hillitsee mielenkuohunsa, hengittää sen sisäänsä,
ja ilmaisee sen hallitusti. Pienet poikkeamat hallinnassa
tietenkin alleviivat hallinnan täydellisyyttä.

Hän ilmaisee itsensä estradilla.

Paljastin siis, että hän on esiintyjä.
Ei ollut tarkoitus.

Tarkoitus oli puhua hänestä vain Naisena, koska esiintyisyys ei ole hänessä olennaista.

Totta kai se on olennaista. Onneksi hän on kömpelö.

Nyt tarvitsen tarinaan näkökulmahenkilön.

Mies? Komea?

Ei missään tapauksessa komea.

Nainen?

Jos se on nainen, niin hänen opettajansa? Oppilaansa?

Tai jos kokeilisin sellaista, että joku alkaisi vain puhua Naisesta ja ilmaisi itsensä ja henkilöllisyytensä niin, ettei minun tarvitsisi puuttua koko asiaan.

Teen siis niin.

Tarina alkaa.

Oho.

Ei alkanutkaan.

Ensin täytyy joka tapauksessa hahmottaa tilanne, jossa Nainen ja Toinen kohtaavat.

Tai jos he eivät kohtaakaan?

Jos Toinen on niin kuin minä: katsoo suojusta ja turvattuna Naista, kaukaa.

Jotenkin ei innosta sellainen. Ei yhtään.

Epäröintejä on hurmaava proosakokoelma tarkkanäköistä psykologiaa ja elämännäkemyistä. Pisteliäävät ja ratkihauskat tarinat sitoo yhteen kertoja, joka kuljettaa tekstiä suvereenin arvaamattomasti autobiografiasta fiktion ja takaisin: ”En erota muistoa, haavetta, painajaista, unelmaa siitä mikä tapahtuu *oikeasti*, koska mitään *oikeasti* ei ole minulle olemassa.”

Uudet tarinat ja kohtalot avautuvat ja sulkeutuvat kertojan mielijohteiden mukaan: näyttämölle saapuvat yhtä lailla mahdottomasti rakastunut Vahtimestari, Pussy Riotin Maria Aljohin, Tšehovin Burkin tai Ivan Ivanytš – sekä Nainen.

ISBN 978-952-234-584-4

KL 84.2 | siltalapublishing.fi

Graafinen suunnittelu Elina Warsta | solmu.nu

9 789522 345844